

TRANSICIÓ A LA VIDA ADULTA

El currículum per a l'etapa de 16 a 21 anys

Projecte de transformació dels centres d'educació especial

DINCAT – 5 de març de 2020

Continguts

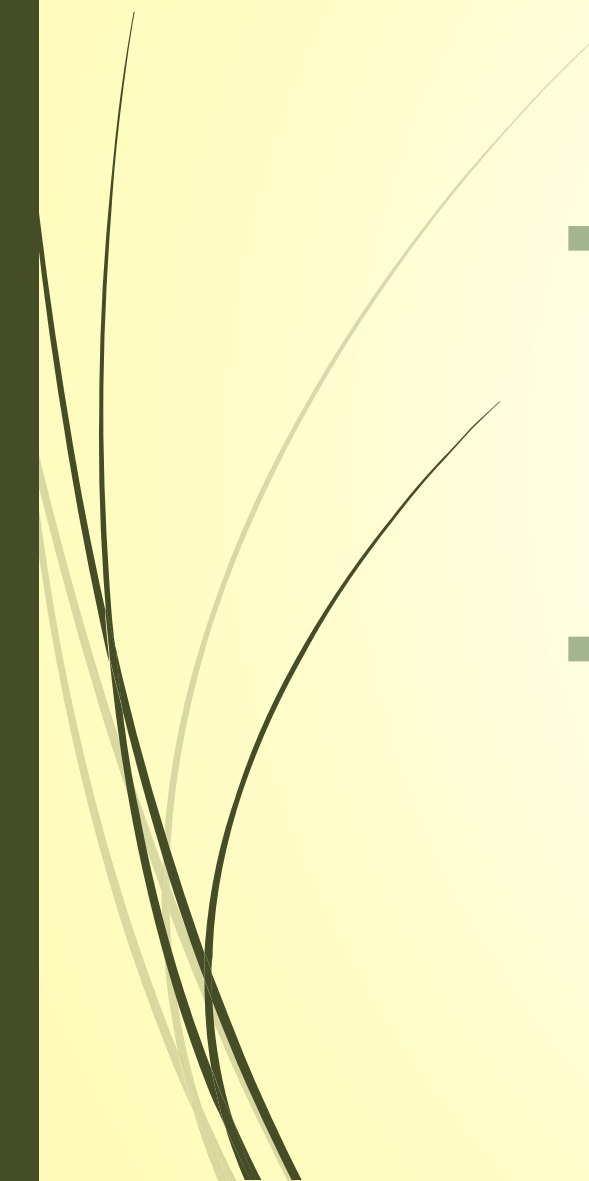
1. Consideracions inicials
2. La transició a la vida adulta (TVA). Més enllà del currículum.
3. Principis de la TVA
4. Pràctiques recomanades en la TVA
5. Àrees centrals del currículum en la TVA:
 - 5.1 En la recerca consultada
 - 5.2 En el model de formació per a la TVA- DINCAT (2010)
 - 5.3 En les propostes dels centres

1. Consideracions inicials

- DINCAT (2010) va publicar el *“Model de formació durant l’etapa de transició a la vida adulta, per a persones de 16 a 21 anys amb DID”* que ha inspirat la proposta curricular de diversos CEE.
- Ja en aquells moments es reclamava entendre la transició a la vida adulta (TVA) *“com un projecte integral que té sentit com a període educatiu i com a projecte individual per a cada alumne”* (p. 50).
- També en aquest document es presentaven els tres models que, internacionalment, han presidit l’etapa de TVA: (1) els programes separats; (2) els programes mixtos; i (3) els programes inclusius.

1. Consideracions inicials

- Les pràctiques recomanades i la recerca apunten a la necessitat de considerar la TVA com una etapa pròpia i diferenciada de l'educació secundària i fortament vinculada / orientada al treball competitiu, a la ciutadania plena i a una vida de qualitat.
 - Una primera reflexió sobre la realitat d'aquesta etapa a Catalunya ens mostra que tenim encara un llarg camí per endavant (Administració; societat; i centres).
-

2. La TVA. Més enllà del currículum.

- Hem pogut veure que tots els centres disposeu d'una proposta curricular per a l'etapa de 16 a 21 anys amb una estructura i àrees força comunes i orientada al treball d'aquests alumnes.
- Una primera anàlisi ens porta a les següents consideracions, encara que en moltes d'elles els centres no en tenen tota la responsabilitat:

2. La TVA. Més enllà del currículum.

- I. L'etapa de TVA va més enllà del currículum per ben estructurat i implementat que estigui; ni es pot limitar a uns determinats aprenentatges. Ha de prevaldre una visió sistèmica i ecològica d'aquesta etapa.
- II. L'escola, no és l'entorn més important. S'ha d'assegurar l'aliança amb els serveis de la comunitat.
- III. S'ha d'assegurar la vinculació amb llocs de treball.
- IV. S'ha d'assegurar la participació dels alumnes i dels pares en el currículum i en les activitats que es duen a terme.

3. Principis de la TVA (Grigal, 2016; National Children's Bureau, 2009)

- I. Compromís de la comunitat des d'una perspectiva ecològica (diversos serveis, diversos agents).
- II. Plena participació dels joves i les seves famílies seguint la PCP. Identificar les seves preferències.
- III. Establir col·laboració formal amb persones i agències, fora de l'escola, que poden donar suport als alumnes.
- IV. Facilitar informació clara i en el temps oportú, en diversos formats, als joves i als seus pares sobre expectatives i oportunitats.

3. Principis de la TVA (Grigal, 2016; National Children's Bureau, 2009)

- V. Ensenyar habilitats acadèmiques, socials i laborals encaminades al treball competitiu / treball amb suport.
- VI. Planificar individualment la transició cap a una feina a la comunitat.
- VII. Oferir oportunitats de participació en activitats socials apropiades a la seva edat (*opportunities for living life*) que poden incloure també qüestions sobre oci, on viure, etc.

4. Pràctiques recomanades en la TVA (Neubert & Redd, 2008)

- I. Ensenyament basat en la comunitat en la que viu
- II. Incorporar experiències de treball
- III. Inclusió en el centre d'ensenyament
- IV. Promoure l'autodeterminació.
- V. Contemplar habilitats acadèmiques funcionals
- VI. Contemplar habilitats socials

4. Pràctiques recomanades en la TVA (Neubert & Redd, 2008)

- VII. Contemplar habilitats per a la vida independent.
- VIII. Orientació professional i avaluació
- IX. Participació dels pares
- X. Col·laboració amb d'altres programes / serveis de la comunitat
- XI. Avaluació del programa

5. Àrees centrals del currículum

5.1. En la recerca consultada

A partir de l'ampla revisió dels programes de TVA existents que fa Traina (2017) i d'altres fonts, podem concloure que el currículum es pot organitzar en cinc grans àrees:

- I. **Habilitats bàsiques.** Exemples: Salut, benestar i nutrició. Tecnologies de la informació i comunicació. Gestió dels diners.
- II. **Habilitats socials.** Exemples: Comunicació (Adreçar-se a la gent; iniciar, mantenir i acabar una conversa). Ús de les tecnologies de la comunicació. Gestió de les emocions i de les relacions afectives. Participació en activitats socials.

5. Àrees centrals del currículum

5.1. En la recerca consultada

- III. **Habilitats per a la vida independent.** Exemples: Cura de sí mateix. Seguretat. Transport. Ús dels suports naturals. Autodeterminació (prendre decisions). Coneixement i gaudi dels serveis de la comunitat.
- IV. **Habilitats per al treball.** Exemples: Treball en equip. Seguretat en el lloc de treball; Tecnologia. Preparació per al lloc de treball; Com accedir i mantenir el lloc de treball. Literatura sobre temes econòmics/financers.
- V. **Habilitats acadèmiques funcionals.** Exemples: Lectura. Escriptura. Matemàtiques.

5. Àrees centrals del currículum

5.2. En el model de formació per a la TVA – DINCAT (2010)

Hi consten set àrees:

- I. Treball
- II. Aprenentatge al llarg de la vida
- III. Relacions interpersonals
- IV. Vida comunitària
- V. Vida domèstica
- VI. Oci i temps lliure
- VII. Salut i seguretat

5. Àrees centrals del currículum

5.3. En les propostes dels centres

- a) No hi ha una clara estructura comuna, encara que sí que hi ha competències/continguts que es comparteixen.
- b) En alguns centres els temes “acadèmics” són més importants i en d’altres quasi no s’esmenten.
- c) Dos centres han adoptat les àrees proposades per DINCAT (2010). Un altre centre les esmenta.

5. Àrees centrals del currículum

5.3. En les propostes dels centres

- d) En general, encara que no d'una manera homogènia, els centres declaren treballar competències i continguts que es poden articular entorn dels següents àmbits / àrees:
- I. Promoure una **vida independent** (vida a la llar; a la comunitat).
 - II. **Cura de sí mateix** (higiene, salut; seguretat; educació física).
 - III. **Formació per al treball** (habilitats; “oficis”).
 - IV. Cura dels **aspectes personals** (relacions interpersonals; tutoria; oci).
 - V. Preservar els **coneixements acadèmics** (llengua; mates).

6. Dubtes / preocupacions que manifesten els centres

- a) Convé treballar per àrees o d'una manera més global?
- b) Alguns joves manifesten que volen deixar l'entorn escolar per anar a treballar.
- c) La rigidesa dels horaris que imposa una estructura escolar.
- d) Els alumnes amb necessitats de suport generalitzades.
- e) Llocs per fer pràctiques.
- f) Com treballar l'autodeterminació, afectivitat, emocions, sexualitat.
- g) La TVA contempla aspectes socials i comunitaris en els què l'escola no pot incidir.

7. Consideracions finals: nous horitzons

La TVA té una entitat pròpia i diferenciada de la “cultura” escolar; el currículum s’ha d’allunyar de la secundària i dels formats escolars. Hem de promoure un **canvi de concepció** d’aquesta etapa:

- a) En general es pot afirmar que les propostes dels centres miren més “cap endins” (formació, recursos, sortides) que cap enfora (la comunitat).
- b) La TVA ha d’establir **col·laboració amb els serveis i agents de la comunitat** que poden donar suport als alumnes en la formació (pràctiques), oci, i en les sortides de treball.
- c) Els continguts de formació han d’estar orientats, fonamentalment, al **treball en entorns normalitzats**.

7. Consideracions finals: nous horitzons

- d) S'ha d'assegurar la **plena participació dels joves i les seves famílies** en la planificació del currículum i les activitats.
- e) Vinculació amb llocs de treball. **Planificar individualment una oportunitat de treball remunerat a la comunitat** (treball amb suport).
- f) **Informació** clara als joves i les seves famílies sobre **expectatives i oportunitats**.
- g) Incloure iniciatives **d'avaluació del conjunt de l'etapa de TVA**.